

KANCELARIA SENATU
GABINET MARSZAŁKA SENATU

4. posiedzenie
Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy
z Organizacjami Pozarządowymi

LISTOPAD 2008

Spis treści

I. Informacja o przebiegu 3. posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi w dniu 09.07.2008 r.	5
(Marzena Krysiak)	
II. Informacja o przebiegu posiedzenia Podkomisji stałej ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi w dniu 30.09.2008 r.	11
(Marzena Krysiak)	
III. Działalność polskich organizacji pozarządowych poza granicami kraju.....	13
1. Działania rzecznicze Grupa Zagranica w kontekście systemu polskiej pomocy zagranicznej	15
(Grupa Zagranica)	
2. Partnerstwo Wschodnie. Potencjalne zaangażowanie organizacji pozarządowych (Grupa Zagranica)	19

Opracowanie:

Zespół Dialogu Obywatelskiego
tel. 022 694-95-33, 0 22 694-94-43
e-mail: ngo@nw.senat.gov.pl

**INFORMACJA O PRZEBIEGU 3. POSIEDZENIA
PARLAMENTARNEGO ZESPOŁU DS. WSPÓŁPRACY
Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI
W DNIU 09.07.2008 R.**

W dniu 9 lipca 2008 r. odbyło się spotkanie Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi. Porządek obrad obejmował:

- 1) Wystąpienie Krzysztofa Więckiewicza Dyrektora Departamentu Pożytku Publicznego w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej na temat odpowiedzi pani minister Jolanty Fedak do Krystyny Bochenek wiceprzewodniczącej Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi w sprawie planowanych prac legislacyjnych w zakresie działalności pożytku publicznego.
- 2) Informację o efektach prac Prezydium Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi w kwestii zwolnień darowizn żywnościowych z podatku VAT.
- 3) Zaproszenie Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi do udziału w projekcie Forum Inicjatyw Pozarządowych „Tydzień Obywatelski” w dniach 13-20 września 2008 r.
- 4) Informację dotyczącą Funduszu Inicjatyw Obywatelskich przedstawioną przez Piotra Frączaka z Fundacji Rozwoju Społeczeństwa.

W ramach punktu omawianego jako pierwszy Krzysztof Więckiewicz dyrektor Departamentu Pożytku Publicznego w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej przedstawił stanowisko w przedmiotowej sprawie. Ministerstwo przygotowało projekt nowelizacji ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Projekt jest już po gruntownych konsultacjach społecznych, odbyło się też dodatkowo 5 makrokonsultacji. Obecnie analizie poddane zostały zgłoszone uwagi. Projekt zostanie skierowany pod obrady Rady Ministrów jeszcze w lipcu br. Przewiduje się, że ustawa wejdzie w życie 1 stycznia 2009 roku.

Rządowy projekt uwzględnia problemy ujawnione w okresie ostatnich czterech lat funkcjonowania tejże ustawy. W proponowanej nowelizacji upoważniono Radę Ministrów do przyjmowania wieloletniego „Programu – Fundusz Inicjatyw Obywatelskich”. Ponadto uwzględniono uwagi zawarte w „Sprawozdaniu z działania ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie” przyjętym przez Sejm i Senat oraz uwagi zgłoszone przez administrację publiczną, w tym jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe i podmioty kościelne.

Podstawowe zmiany zaproponowane w nowelizacji polegają na:

- wprowadzeniu trybu uproszczonego do zlecenia realizacji szczególnych zadań publicznych o charakterze lokalnym;
- wprowadzeniu partnerstwa publiczno-społecznego jako instytucji umożliwiającej gminom i powiatom oraz organizacjom pozarządowym realizację wspólnych przedsięwzięć o charakterze społecznym;
- wprowadzeniu inicjatyw lokalnych jako form współpracy gmin ze stowarzyszeniami zwykłymi w celu realizowania wspólnych zadań publicznych na rzecz społeczności lokalnych;
- stworzeniu możliwości powoływania rad działalności pożytku publicznego na wszystkich poziomach samorządu terytorialnego;
- wprowadzeniu spółek kapitałowych o charakterze non-profit (nie prowadzących działalności głównie gospodarczej) do definicji organizacji pozarządowych;
- zwiększeniu odpowiedzialności cywilnoprawnej członków organów zarządzających, kontroli czy nadzoru oraz likwidatorów wobec organizacji pożytku publicznego za szkody wyrządzone jej swym działaniem jak i odpowiedzialność wobec osób trzecich;
- rozszerzeniu zakresu podmiotowego nadzoru ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego nad organizacjami pożytku publicznego także o organizacje działające w zakresie ratownictwa i ochrony ludności; rozszerzeniu katalogu przesłanek uprawniających ministra do składania wniosku do sądu o pozbawienie statusu organizacji pożytku publicznego;
- usprawnieniu procedury konkursowej – otwartych konkursów ofert (krótszy 21 dniowy termin na składanie ofert) oraz zmniejszeniu kosztów jej przeprowadzania (fakultatywność ogłoszeń o konkursie w prasie).

Ponadto ministerstwo przygotowało 3 projekty rozporządzeń będących realizacją delegacji zawartych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie:

1) Projekt rozporządzenia Ministra pracy i Polityki Społecznej w sprawie wzoru oferty realizacji zadania publicznego, ramowego wzoru umowy o wykonanie zadania publicznego i wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania. Projekt jest dostosowany do rozwiązań w wyżej wymienionej nowelizacji dotyczących nowej treści oferty. Przepisy określają m.in. możliwość złożenia oferty wspólnej.

2) Projekt rozporządzenia Ministra pracy i Polityki Społecznej w sprawie szczegółowego sposobu przeprowadzania kontroli organizacji pożytku publicznego. Uregulowania tam zawarte zapewniają sprawne i skuteczne przeprowadzenie kontroli organizacji pożytku publicznego.

3) Projekt rozporządzenia Ministra pracy i Polityki Społecznej w sprawie zakresu rocznego sprawozdania merytorycznego organizacji pożytku publicznego. Szczegółowo określono zakres przygotowywania i sposób ogłaszania rocznego sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego.

W dyskusji związanej z tym punktem posiedzenia wziął udział m.in. Tomasz Schimanek z Rady Działalności Pożytku Publicznego, który przypomniał, że Rada pozytywnie oceniła większość zmian w proponowanej nowelizacji. Jednakże zdaniem członków RDPP kontrowersyjne wydają się kwestie wprowadzenia partnerstwa publiczno-społecznego oraz inicjatyw lokalnych jako form współpracy gmin ze stowarzyszeniami.

W ramach punktu drugiego poseł Witold Gintowt-Dziwiałowski przedstawił relację z posiedzenia Prezydium Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi w dniu 25 czerwca 2008 roku na temat zwolnień darowizn żywnościowych z podatku VAT. Wzięli w nim udział przedstawiciele: Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej oraz członek Zespołu Doradców Strategicznych Kancelarii Prezesa Rady ministrów, a także przewodniczący Senackiej Komisji Spraw Unii Europejskiej.

Wiceprzewodniczący Zespołu senator Mieczysław Augustyn przedstawił dotychczasowe efekty prac Zespołu w kwestii zwolnień z podatku VAT darowizn żywnościowych. Prace nad tym złożonym prawnie problemem trwają od początku istnienia Zespołu i zmierzają do wykluczenia sytuacji, w których przedsiębiorcom, w ramach obowiązujących przepisów prawnych, bardziej opłaca się wyrzucić żywność niż przekazać ją na cel społeczny. W wyniku przeprowadzenia niezwykle bogatej dyskusji wyodrębniono dwie kwestie, które wymagają jak najszybszego rozwiązania. Chodzi o jednolitą interpretację art. 29 ust. 10 i 10a ustawy o podatku od towarów i usług. Ponadto istnieje potrzeba zmiany Dyrektywy 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej. Zdaniem Edmunda Wittbrodta przewodniczącego Komisji Spraw Unii Europejskiej, mimo przewidywanego długiego czasu oczekiwania na realizację wniosku legislacyjnego w sprawie zmiany VI dyrektywy, należy podjąć stosowne działania.

Z kolei poseł Witold Gintowt-Dziewałtowski zwrócił uwagę, że istnieje nie tyle potrzeba dodatkowej interpretacji ww. zapisów krajowych co wpisanie jej do uzasadnienia ustawy. Rozwiązanie to zdaniem posła Sławomira Piechoty przewodniczącego Sejmowej Komisji Polityki Społecznej i Rodziny będzie wiążące dla sądów i urzędów.

W kolejnym trzecim punkcie posiedzenia Zofia Komorowska z Forum Inicjatyw Pozarządowych zaprosiła członków Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi do aktywnego uczestnictwa w projekcie „Tydzień Obywatelski” w dniach 13-20 września 2008 r. Szczegółowy program imprez otrzyma Prezydium Zespołu.

W ramach punktu czwartego Piotr Frączak z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich przedstawił historię oraz podstawy funkcjonowania FIO w Polsce. Jest to przedsięwzięcie, które ma celu pobudzanie oraz wzmacnianie inicjatyw obywatelskich przy udziale sektora organizacji pozarządowych. W bieżącym roku w ramach FIO możliwe będzie wydatkowanie z rezerwy celowej budżetu państwa na 2008 rok środków w wysokości 60 mln złotych.

**INFORMACJA O PRZEBIEGU POSIEDZENIA
PODKOMISJI STAŁEJ
DS. WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI
W DNIU 30.09.2008 R.**

W pierwszej części spotkania Jarosław Duda wiceminister pracy i polityki społecznej podsumował tegoroczną edycję Funduszu Inicjatyw Obywatelskich (FIO). Z danych ministerstwa wynika, że z funduszu dofinansowano około 850 organizacji pozarządowych na kwotę ponad 58 mln złotych. Średnia wysokość dotacji wyniosła ok. 70 tys. złotych. Obsługą FIO zajmowało się Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich funkcjonujące przy Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej. Blisko 860 wniosków spełniających wymogi formalne i merytorycznie ocenionych pozytywnie dofinansowania nie otrzymało z powodu ograniczonych środków finansowych. Uczestnicy spotkania jednomyślnie zgodzili się z przedstawicielem ministerstwa, że procedura podziału środków FIO przebiegła sprawnie.

Krzysztof Więckiewicz dyrektor Departamentu Pożytku Publicznego przypomniał, że pełnomocnicy prezydentów miast ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi uczestniczący we wrześniowym Ogólnopolskim Forum Inicjatyw Obywatelskich, uznali tegoroczną edycję FIO za udaną, a schemat przyznawania środków za wart powielania.

Jarosław Duda zapowiedział wprowadzenie zmian w regulaminie dotyczącym przyznawania środków z FIO. Będzie to możliwe tylko w przypadku, gdy FIO stanie się częścią programu operacyjnego w rozumieniu przepisów ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Zmiany dotyczą m.in. rozpoczęcia następnej edycji FIO na tyle wcześnie, żeby umowy w sprawie realizacji projektów mogły być podpisane na początku roku kalendarzowego oraz przywrócenia możliwości finansowania projektów długoletnich.

W kolejnym punkcie spotkania poruszono kwestię Strategii Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (SWRSO), która dotychczas nie została przyjęta przez Radę Ministrów. Krzysztof Więckiewicz dyrektor Departamentu Pożytku Publicznego zapowiedział powstanie nowej bardziej rozbudowanej wieloletniej strategii rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Nowa strategia zostanie poprzedzona tzw. białą księgą społeczeństwa obywatelskiego.

Pod koniec posiedzenia podkomisji dyrektor K. Więckiewicz przedstawił aktualny stan prac nad projektem nowelizacji ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Do projektu zostały zgłoszone uwagi. Ministerstwo Sprawiedliwości zakwestionowało propozycję zwolnienia z opłat rejestracyjnych organizacji, które ubiegają się o uzyskanie statusu pożytku publicznego. Ministerstwo Finansów zaproponowało wyłączenie z ustawy przepisów dotyczących partnerstwa publiczno-społecznego. Resort finansów niepokoją nieprecyzyjne uregulowania dotyczące relacji majątkowych między publicznymi i społecznymi członkami ewentualnych partnerstw. Zdaniem członków Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego przepisy dotyczące partnerstwa publiczno-

społecznego budzą kontrowersje. Prace nad nowelizacją mogą ulec wydłużeniu w związku z dyskusją toczącą się wokół zgłoszonych zastrzeżeń.

**DZIAŁALNOŚĆ POLSKICH ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
POZA GRANICAMI KRAJU**

Działania rzecznicze Grupy Zagranica w kontekście systemu polskiej pomocy zagranicznej

Współpraca organizacji pozarządowych z Ministerstwem Spraw Zagranicznych

Początki partnerskich kontaktów pomiędzy MSZ a sektorem pozarządowym sięgają 1999 roku, kiedy w Falentach pod Warszawą odbyła się konferencja „NATO, Unia Europejska, Europa Środkowa i Wschodnia. Organizacje pozarządowe w polskiej polityce zagranicznej”, zorganizowana przez Fundację im. Stefana Batorego we współpracy z MSZ. Spotkanie na tym forum stało się jednym z impulsów do zacieśnienia bezpośredniej współpracy pomiędzy polskimi organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działania za granicą, w rezultacie czego w 2001 powstała (zarejestrowana w 2004 r. jako związek stowarzyszeń) Grupa Zagranica. W kolejnych latach podejmowane były próby formalizacji kontaktów pomiędzy sektorem pozarządowym a MSZ – początkowo w postaci Rady ds. Współpracy z NGOs przy Ministrze SZ, która powołana została w 2003 r. i ze stopniowo zanikającą intensywnością funkcjonowała przez kilka lat. Po rozwiązaniu Rady w 2007 roku Ministerstwo zaproponowało inny mechanizm: Forum Współpracy Ministra SZ z Organizacjami Pozarządowymi. Forum zostało dotychczas zwołane tylko raz, w marcu 2008. Należy jednak przyznać, że niezależnie od mniej lub bardziej wadliwego funkcjonowania formalnych mechanizmów tego rodzaju, MSZ utrzymuje regularne kontakty z organizacjami skupionymi w Grupie Zagranica, zapraszając je do udziału w konsultacjach dotyczących strategii i programów polskiej Pomocy zagranicznej, prosząc o opinie w sprawie projektów stanowisk rządu i aktów prawnych w zakresie współpracy międzynarodowej i pomocy rozwojowej itd.

Postulat stworzenia ram prawnych dla pomocy zagranicznej

Brak ram prawnych dla międzynarodowych działań pomocowych jest poważnym problemem, utrudniającym prowadzenie projektów zagranicznych, a także negatywnie odbijającym się zarówno na jakości, jak i rozmiarze polskiej pomocy. Grupa Zagranica od początku swego istnienia postuluje wprowadzenie do polskiego prawodawstwa ustawy o pomocy zagranicznej. Jedną z głównych korzyści, wynikającą z wprowadzenia takiego aktu legislacyjnego, byłaby możliwość wykorzystania środków pomocowych w perspektywie

dłuższej niż roczna, co pozwoliłoby na realizację wieloletnich projektów zagranicznych, kontynuację rozpoczętych działań i strategiczne planowanie zobowiązań wobec partnerów z krajów rozwijających się. Na przełomie lat 2006 i 2007 w Departamencie Współpracy Rozwojowej MSZ powstał projekt takiego aktu prawnego, w dużej mierze odpowiadający zgłaszanym postulatam Grupy Zagranica, lecz nie został zatwierdzony w procesie konsultacji międzyresortowych wiosną i latem 2007 r. Następujące potem zmiany w składzie rządu i podjęte w 2008 próby nowelizacji ustawy o finansach publicznych przyczyniły się do wstrzymania prac nad nowym projektem ustawy o pomocy zagranicznej.

Budżet polskiej pomocy

Budżet polskiej pomocy zagranicznej pochodzi z rezerwy nr 43 w budżecie państwa i nie jest stałą pozycją budżetową, co uzależnia rozmiar środków polskiej pomocy od możliwości zaistnienia nieprzewidzianych wydatków budżetowych i nie pozwala zagwarantować stopniowego wzrostu tych środków, podejmować wieloletnich zobowiązań wobec odbiorców polskiej pomocy ani planować kontynuacji rozpoczętych inicjatyw międzynarodowych. Mimo podjętego w 2004 r. na forum UE zobowiązania do przeznaczania na cele pomocy rozwojowej 0,17% PKB od roku 2010, budżet polskiej pomocy od roku 2006 utrzymuje się na poziomie 0,09% PKB i nie ulegnie znaczącej zmianie także w roku 2009. Grupa Zagranica postuluje zwiększenie wysokości środków, zwłaszcza na pomoc bilateralną pozostającą w bezpośredniej dyspozycji MSZ, oraz większą koncentrację na krajach i sektorach wsparcia, deklarowanych jako priorytetowe dla polskiej pomocy. Postulowane przez Grupę zmiany w tym zakresie pozwoliłyby poprawić jakość pomocy poprzez uwzględnienie zasad Deklaracji Paryskiej nt. Efektywności Pomocy, zwłaszcza zasady dostosowania jej do strategii biorców oraz harmonizacji procedur.

Priorytety polskiej pomocy

Obecnie polska pomoc zagraniczna z założenia kierowana ma być do ośmiu priorytetowych krajów: Afganistanu, Angoli, Autonomii Palestyńskiej, Białorusi, Gruzji, Mołdowy, Tanzanii i Ukrainy. Od momentu utworzenia systemu polskiej Oficjalnej Pomocy Rozwojowej w 2004 r. lista krajów priorytetowych nieustannie ewoluuje, a niezależnie od jej istnienia środki wydatkowane są w innych, nie będących priorytetowymi państwach: w 2007 r. odbiorcami największej pomocy rozwojowej ze strony Polski okazały się Chiny i Nikaragua, co wiąże się z zaliczaniem do statystyk pomocy nie tylko wydatków projektowych, lecz także mechanizmów takich jak umorzenia długów i udzielanie pożyczek i kredytów

preferencyjnych, czyli tzw. pomocy wiązanej. Priorytetowe kierunki i sektory wsparcia definiowane są przede wszystkim w rocznych programach polskiej pomocy zagranicznej, które teoretycznie mają służyć za podstawę dla wydatków na cele pomocowe wszystkich zaangażowanych resortów. Obok programów rocznych, priorytety pomocy formułowane są w wieloletnich dokumentach strategicznych. Obecnie obowiązuje wciąż dokument przygotowany przez MSZ w 2003 r., ponieważ nowa strategia polskiej pomocy, w założeniu obejmująca lata 2007-2015, nie została zatwierdzona przez rząd w ramach konsultacji wiosną 2007 roku. Grupa Zagranica brała udział w tych konsultacjach zarówno na etapie oceny konspektu strategii, jak i potem całego dokumentu. Zgłoszony przez MSZ projekt w dużej mierze opierał się na postulatach i propozycjach zgłaszanych przez Grupę Zagranica w latach 2006 (m. in. stanowiska w sprawie pomocy dla Białorusi, wsparcia reformy samorządowej w Ukrainie, programów stypendialnych oraz innych mechanizmów pomocy; te i inne opracowane dokumenty dostępne są na stronie internetowej Grupy) i 2007 (zainicjowana przez Grupę seria spotkań z przedstawicielami MSZ nt. obszarów wsparcia w poszczególnych krajach priorytetowych).

System konkursów dla NGO

Część środków polskiej Oficjalnej Pomocy Rozwojowej pozostaje w bezpośredniej dyspozycji Ministerstwa Spraw Zagranicznych i służy finansowaniu projektów dwustronnych. Działania te realizowane są przez różnych wykonawców, w tym – organizacje pozarządowe. Formuła otwartych konkursów ofert na realizację zadań z zakresu pomocy zagranicznej, ogłaszanych przez Ministra Spraw Zagranicznych, ukształtowała się w latach 2004-2005 i obejmuje przede wszystkim doroczny konkurs „Polska pomoc zagraniczna”, a także kilka mniejszych konkursów, których celem jest finansowanie m. in. inicjatyw z zakresu wolontariatu zagranicznego, edukacji rozwojowej, pomocy humanitarnej i żywnościowej itp. Konkursy te realizuje Departament Współpracy Rozwojowej MSZ, oddzielnie dla NGO i wyższych uczelni niepublicznych, oddzielnie dla jednostek samorządu terytorialnego (od 2006 r.) oraz organów administracji rządowej. Ponieważ stosowane w tym zakresie prawodawstwo (ustawa o finansach publicznych) uniemożliwia bezpośrednie finansowanie inicjatyw realizowanych przez organizacje i instytucje zagraniczne, Grupa Zagranica postulowała utworzenie oddzielnej puli środków na takie działania przy polskich placówkach dyplomatycznych w krajach rozwijających się. Pula taka, zwana Funduszem Małych Grantów, została stworzona i funkcjonuje od 2005. Obecnie pokrywane jest z niej kilkaset projektów rocznie, m. in. w Afryce i krajach priorytetowych w Europie Wschodniej.

Zgodnie z postulatami Grupy Zagranica, w większości polskich ambasad i konsulatów wyznaczono specjalnego pracownika odpowiedzialnego za kontakty z organizacjami pozarządowymi i nadzór realizacji ich projektów. Grupa Zagranica jest w pewnym zakresie współautorem stosowanych przez MSZ regulaminów konkursów dla NGO – przedstawiciele Grupy brali udział w ich tworzeniu w roku 2005, a od tamtej pory organizacje członkowskie zgłaszają co roku swoje uwagi i propozycje zmian. Od 2006 r. obserwator z ramienia Grupy Zagranica uczestniczy we wszystkich posiedzeniach zespołów oceniających nadesłane na konkursy wnioski projektowe. Starania Grupy Zagranica, mające na celu udoskonalenie procedur konkursowych, z każdym rokiem przyspieszają termin rozstrzygnięcia konkursów i przekazanie dotacji na realizację projektów. Podczas pierwszych konkursów w ramach pomocy zagranicznej środki trafiały do wykonawców projektów dopiero latem, co pozostawiało na realizację bardzo mało czasu. W latach 2007-2008 dotacje trafiły do organizacji już w kwietniu – maju, co wciąż nie jest rozwiązaniem idealnym, jednak w porównaniu z praktyką poprzednich lat stanowi duży postęp.

Monitoring pomocy zagranicznej

Od 2005 r. Grupa Zagranica jest członkiem CONCORD (Europejskiej Konfederacji Organizacji Działających na rzecz Rozwoju i Pomocy Humanitarnej). Zainspirowana działaniami strażniczymi tej sieci, Grupa od dwóch lat realizuje program monitoringu polskiej pomocy zagranicznej oraz współtworzy wydawany przez CONCORD raport o Oficjalnej Pomocy Rozwojowej, udzielanej przez państwa członkowskie Unii Europejskiej. Organizacje działające w ramach specjalnej grupy roboczej przy Grupie Zagranica analizują wysokość środków przeznaczanych na cele pomocowe, zgodność ponoszonych wydatków z istniejącymi strategiami i programami, dostosowanie priorytetów do międzynarodowych zobowiązań i deklaracji. Dane do badań pozyskiwane są od przedstawicieli MSZ, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego i innych resortów, ponoszących wydatki kwalifikowane jako Oficjalna Pomoc Rozwojowa. Rezultaty tego niezależnego badania publikowane są w postaci raportów, które – oprócz analiz danych liczbowych i dokumentów – zawierają również zalecenia dotyczące poprawy jakości i zwiększenia efektywności polskiej pomocy. Tegoroczna publikacja, analizująca polską pomoc udzieloną w roku 2007, została zaprezentowana w ramach publicznej debaty prowadzonej przez Grupę Zagranica na II Forum Polskiej Współpracy Rozwojowej z udziałem przedstawicieli MSZ i Ministerstwa Finansów.

Partnerstwo Wschodnie. Potencjalne zaangażowanie organizacji pozarządowych.

Głównym założeniem ogłoszonego niedawno projektu Wschodniego Partnerstwa jest zwiększenie zaangażowania Unii Europejskiej w regionie wschodniego sąsiedztwa oraz promocja europejskich wartości i standardów, niemniej wydaje się, że istnieje również znaczący potencjał uczestnictwa w tym procesie organizacji pozarządowych z państw członkowskich Unii Europejskiej.

Wsparcie reform w zgodzie z europejskimi standardami, połączone z intensyfikacją kontaktów społecznych, to ważna droga do pogłębienia partnerskich stosunków z sześcioma państwami, objętymi programem Wschodniego Partnerstwa. Niezależnie od faktu, że inicjatywa musi wyjść z unijnych i narodowych instytucji rządowych, organizacje pozarządowe odgrywają kluczową rolę w kierowaniu transformacji w tych krajach ku europejskim wartościom na poziomie lokalnym i regionalnym. Ponieważ wiele organizacji społecznych, zwłaszcza z nowych państw członkowskich UE, jest trwale zaangażowanych w procesy transformacji i integracji europejskiej w tych krajach, wydaje się, że istnieją możliwości skutecznej współpracy unijnych sektorów rządowego i pozarządowego w realizacji Wschodniego Partnerstwa także poprzez wspieranie przemian w Armenii, Azerbejdżanie, Białorusi, Gruzji, Mołdowie i Ukrainie na poziomie centralnym.

Wspólna realizacja Partnerstwa Wschodniego może mieć także wartość dodaną w postaci wzmocnienia wewnętrznej integracji Unii Europejskiej poprzez współpracę organizacji pozarządowych ze starych i nowych państw członkowskich. Ważnym aspektem pozostaje kwestia możliwie najpełniejszego wykorzystania doświadczeń transformacji ustrojowej i integracji europejskiej, którymi dysponują nowe państwa członkowskie.

Zaangażowanie europejskich organizacji pozarządowych mogłoby koncentrować się w następujących obszarach:

1. Przekazywanie doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie transformacji społecznej i politycznej oraz integracji europejskiej;

2. Propagowanie wiedzy o Unii Europejskiej i jej współpracy z partnerami ze Wschodu poprzez kampanie i ośrodki informacyjne, a zwłaszcza wspieranie organizacji pozarządowych prowadzących działania pro-europejskie;
3. Wymiany przedstawicieli różnych grup społecznych i branż, przede wszystkim młodzieży, specjalistów, przedstawicieli samorządów oraz urzędników poprzez wizyty studyjne, staże i stypendia, w miarę możliwości realizowane we współpracy z samorządami, jednostkami administracji centralnej i uniwersytetami;
4. Budowanie formalnych i nieformalnych forów wymiany doświadczeń związanych z integracją europejską poprzez konferencje i portale internetowe dla różnych grup odbiorców (np. przedstawicieli samorządów, administracji centralnej, organizacji pozarządowych, uniwersytetów, nauczycieli poziomu podstawowego i średniego, drobnego i średniego biznesu itd.);
5. Przekazywanie wiedzy i dobrych praktyk w zakresie obywatelskiego zaangażowania we wspólnotach lokalnych na rzecz celów publicznych oraz wspieranie samoorganizacji obywateli na poziomie lokalnym i regionalnym (wspieranie rozwoju potencjału lokalnych organizacji pozarządowych, promowanie uczestnictwa młodych ludzi w radach lokalnych, w działaniach rzeczniczych, w rozwoju lokalnym i samorządach);
6. Rozwój ogólnokrajowych i lokalnych środków masowego przekazu, zapewniających dostęp do wiarygodnej informacji o sprawach lokalnych i regionalnych, a także propagowanie profesjonalnego informowania o wartościach i standardach europejskich oraz możliwościach współpracy z UE dla różnych grup docelowych;
7. Rozwój inkubatorów biznesu, które promowałyby także partnerstwo z kapitałem europejskim;
8. Wspieranie reformy edukacji, zarówno na poziomie transformacji systemu kształcenia, jak również rozwoju zawodowego nauczycieli.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy zaznaczyć, że niezbędne jest wypracowanie skuteczniejszych mechanizmów finansowania działań pozarządowych, zwłaszcza w Białorusi, gdzie potencjalni partnerzy społeczni nie zawsze są zarejestrowanymi organizacjami i często konieczne jest rozliczanie wydatków w postaci gotówkowej.

[Grupa Zagranica, październik 2008]